Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (första avdelningen)

den 7 september 2022 *

”Statligt stöd – Stöd som Belgien genomfört till förmån för JCDecaux Street Furniture Belgium – Beslut i vilket stödet fastställs vara oförenligt med den inre marknaden och i vilket det anges att stödet ska återkrävas från mottagaren – Fördel – Motiveringsskyldighet”

I mål T-642/19,

JCDecaux Street Furniture Belgium, etablerat i Bryssel (Belgien), företrätt av advokaterna A. Winckler, G. Babin och B. Cambier,

sökande,

mot

Europeiska kommissionen, företrädd av G. Braga da Cruz, C. Georgieva och D. Recchia, samtliga i egenskap av ombud,

svarande,

med stöd av

Clear Channel Belgium, etablerat i Bryssel, företrätt av advokaterna P. de Bandt, M. Gherghinaru och L. Panepinto,

intervenient,

meddelar

TRIBUNALEN (första avdelningen),

sammansatt av ordföranden H. Kanninen samt domarna M. Jaeger och M. Stancu (referent),

justitiesekreterare: handläggaren M. L. Ramette,

efter den skriftliga delen av förfarandet,

efter förhandlingen den 2 mars 2022,

följande

* Rättegångsspråk: franska.

Dom

1 Sökanden, JCDecaux Street Furniture Belgium, tidigare JCDecaux Belgium Publicité, har genom sin talan grundad på artikel 263 FEUF yrkat ogiltigförklaring av kommissionens beslut C(2019) 4466 final av den 24 juni 2019 beträffande statligt stöd SA.33078 (2015/C) (ex 2015/NN) som Belgien genomfört till förmån för JCDecaux Belgium Publicité (nedan kallat det angripna beslutet).

Bakgrund till tvisten

2 Staden Bryssel (Belgien) och sökandebolaget har ingått två efter varandra följande avtal om tillhandahållande av viss utrustning för allmän plats, varav en del kunde utnyttjas i reklamsyfte.

3 Det första avtalet, av den 16 juli 1984 (nedan kallat 1984 års avtal), med en varaktighet på 15 år, föreskrev att sökandebolaget till staden Bryssel skulle tillhandahålla och omhänderta reklambusskurer och utrustning för allmän plats kallade ”informationsutrustning för allmän plats” som bolaget förblev ägare till enligt följande villkor:

– Sökandebolaget betalade ingen hyra, besittningsrätt eller avgift för busskurerna och informationsutrustningen för allmän plats, men skulle tillhandahålla ett antal naturaförmåner till staden Bryssel. Sökandebolaget skulle således kostnadsfritt tillhandahålla papperskorgar, offentliga toaletter och elektroniska tidningar samt uppföra en allmän karta över Bryssel, en turist- och hotellkarta samt en karta över staden Bryssels gångvägar.

– I utbyte mot dessa prestationer hade sökandebolaget tillstånd att i reklamsyfte utnyttja de tillhandahållna busskurerna och informationsutrustningen för allmän plats.

– Varje anordning fick utnyttjas under en period på 15 år från att dess inrättande fastställts i ett kontradiktoriskt protokoll.

4 År 1995 sade staden Bryssel upp 1984 års avtal.

5 År 1998 inledde staden Bryssel ett upphandlingsförfarande som avsåg tillverkning, leverans, installation, idrifttagande, service och underhåll av informationsutrustning för allmän plats, busskurer och annonsbärare av vilka en del kunde användas i reklamsyfte.

6 För att respektera sina avtalsåtaganden enligt 1984 års avtal och säkerställa insyn i upphandlingsförfarandet, angav staden Bryssel, i bilaga 10 till det särskilda förfrågningsunderlaget i upphandlingsförfarandet (nedan kallad bilaga 10), 282 busskurer och 198 informationsutrustningar för allmän plats som omfattades av 1984 års avtal (nedan kallat ”anordningar som anges i bilaga 10”) beträffande vilka sökandebolaget driftsrätt ännu inte hade upphört enligt klausulerna i 1984 års avtal. Härvid angavs deras placering och respektive slutdatum.

7 Det andra avtalet, av den 14 oktober 1999 (nedan kallat 1999 års avtal) som utgjordes av en beställningssedel och det ovan i punkt 6 nämnda förfrågningsunderlaget och dess bilagor, inbegripet bilaga 10, undertecknades av sökandebolaget, som vann anbudsförfarandet, och ersatte 1984 års avtal. De villkor som föreskrevs i avtalet var följande:

– Avtalets varaktighet var 15 år.

– Staden Bryssel blev ägare till den informationsutrustning för allmän plats som inrättades, mot betalning av ett netto-schablonpris per levererad, fullt utrustad, installerad och operativ anordning.

– Sökandebolaget skulle betala en månadshyra för utnyttjandet av den informationsutrustning som var föremål för avtalet i reklamsyfte.

8 Vid genomförandet av 1999 års avtal togs vissa anordningar som angavs i bilaga 10 bort före deras slutdatum som föreskrevs i denna bilaga, medan andra behölls längre än dessa datum. För dessa senare anläggningar och i motsats till dem som anges i 1999 års avtal, betalade sökandebolaget varken hyra eller skatt till staden Bryssel. Denna situation upphörde i slutet av augusti 2011, när de senaste anordningarna som angetts i bilaga 10 monterades ned.

9 Den 19 april 2011 lämnade intervenienten, Clear Channel Belgium, in ett klagomål till Europeiska kommissionen i vilket den angav att sökandebolaget, genom att fortsätta att utnyttja vissa anordningar som angavs i bilaga 10 efter deras föreskrivna slutdatum utan att betala vare sig hyra eller skatt till staden Bryssel hade åtnjutit ett statligt stöd som var oförenligt med den inre marknaden.

10 Den 24 mars 2015 inledde kommissionen det formella granskningsförfarandet enligt artikel 108 FEUF.

11 I dom av den 29 april 2016 bekräftade Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) den dom som Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Franskspråkiga förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien) hade meddelat den 13 december 2010. I sistnämnda dom fastställdes att sökandebolaget inte hade iakttagit de slutdatum som föreskrivs i bilaga 10 avseende utnyttjandet av vissa anordningar som angavs i samma bilaga, att bolaget inte hade erhållit något uttryckligt tillstånd av staden Bryssel för att göra en ”omvandling” av reklamanordningarna och att det således utan att ha rätt till detta hade utnyttjat dessa anordningar på staden Bryssels allmänna mark.

12 Den 24 juni 2019 avslutade kommissionen det formella granskningsförfarandet och antog det angripna beslutet. Artiklarna 1 och 2 i beslutet har följande lydelse:

”Artikel 1

Det statliga stöd till förmån för [sökandebolaget], med ett belopp motsvarande ej betalda hyror och avgifter för de reklamanordningar som installerats enligt 1984 års avtal på staden Bryssels territorium och bibehållits efter det datum för anordningarnas borttransportering som föreskrevs i bilaga 10 till 1999 års avtal, som olagligen beviljades mellan den 15 september 2001 och den 21 augusti 2010 av Belgien i strid med artikel 108.3 [FEUF], är oförenligt med den inre marknaden.

Artikel 2

1. Belgien har en skyldighet att återkräva det stöd som avses i artikel 1 av mottagaren.

…”

Parternas yrkanden

13 Sökandebolaget har yrkat att tribunalen ska

– ogiltigförklara artikel 1 i det angripna beslutet, i den del det anger att ett statligt stöd som är oförenligt med den inre marknaden föreligger till förmån för detta bolag genom genomförandet av 1984 års avtal, och artiklarna 2–4 i det angripna beslutet, i den del de förpliktar Konungariket Belgien att återkräva stödet av sökandebolaget,

– förplikta kommissionen och intervenienten att ersätta rättegångskostnaderna.

14 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

– ogilla talan,

– förplikta sökandebolaget att ersätta rättegångskostnaderna.

15 Intervenienten har yrkat att tribunalen ska ogilla talan.

Rättslig bedömning

16 Sökandebolaget har till stöd för sin talan anfört fyra grunder. Såvitt avser den första grunden anser sökandebolaget att kommissionen har gjort en uppenbart felaktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att slå fast att sökandebolagets utnyttjande av vissa reklamanordningar som angavs i bilaga 10 efter det slutdatum som föreskrevs i denna bilaga utgjorde en förmån. Genom de andra till fjärde grunderna, vilka alla har gjorts gällande i andra hand, har sökandebolaget anfört att ett hypotetiskt statligt stöd skulle vara förenligt med den inre marknaden enligt kommissionens meddelande om rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster (EUT C 8, 2012, s. 15) och kommissionens beslut 2012/21/EU av den 20 december 2011 om tillämpningen av artikel 106.2 FEUF på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT L 7, 2012, s. 3) (den andra grunden), att kommissionen har åsidosatt sin motiveringsskyldighet såvitt avsåg bedömningen av hur stort belopp som skulle återkrävas (den tredje grunden) och att det statliga stöd som fastställts i det angripna beslutet under alla omständigheter är preskriberat (den fjärde grunden).

Den första grunden, avseende att kommissionen har gjort en uppenbart felaktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att slå fast att sökandebolagets utnyttjande av vissa

reklamanordningar som angavs i bilaga 10 efter det slutdatum som föreskrevs i denna bilaga utgjorde en förmån

17 Genom den första grunden, som är uppdelad i tre delar, har sökandebolaget, i huvudsak, ifrågasatt den bedömning som kommissionen gjorde i skälen 82–96 i det angripna beslutet, beträffande begreppet ”ekonomisk förmån” i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF. Som första delgrund har sökandebolaget gjort gällande att kommissionen felaktigt avfärdade den kompensationsmekanism som staden Bryssel tillämpat i syfte att iaktta den ekonomiska jämvikten i 1984 års avtal (nedan kallad kompensationsmekanismen i 1984 års avtal). Den andra delgrunden gäller att kommissionen har anammat ett felaktigt kontrafaktiskt scenario genom att ange att hyror och skatter skulle ha tagits ut för de anordningar som anges i bilaga 10 och bibehållits efter det slutdatum som föreskrivs i denna bilaga. Såvitt avser den tredje delgrunden har sökandebolaget gjort gällande att kommissionen felaktigt klassificerade 1984 års avtal som ”rent kommersiellt” och således vägrade tillämpa de kriterier som anges i domen av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415).

Den första delgrunden, avseende att kommissionen felaktigt avfärdade kompensationsmekanismen i 1984 års avtal

18 Sökandebolaget har, inom ramen för den första grundens första del, gjort gällande följande. För det första har kommissionen, genom att avfärda att kompensationsmekanismen i 1984 års avtal var relevant, bortsett från den praktiska och rättsliga realitet som gäller för långsiktigt allmännyttiga avtal i Belgien. För det andra har sökandebolaget gjort gällande att denna kompensationsmekanism, grundad på staden Bryssels skyldighet att bibehålla den ekonomiska jämvikten i 1984 års avtal, nödvändigtvis utesluter att bolaget har beviljats en förmån, för det tredje att kommissionen har gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning genom att hänvisa till domen av den 26 oktober 2016, Orange/kommissionen (C-211/15 P, EU:C:2016:798), och till domen av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), utan att beakta kompensationsmekanismen i 1984 års avtal, för det fjärde att kommissionen, genom att avfärda att denna mekanism skulle vara relevant med motiveringen att sökandebolaget ”självmant” skulle ha accepterat att avlägsna vissa anordningar som angavs i bilaga 10 på staden Bryssels begäran, har bortsett från den objektiva karaktären av begreppet ”statligt stöd” och, för det femte att avsaknaden av ytterligare dokumentation i samband med kompensationsmekanismen i 1984 års avtal gör det omöjligt att anse att staden Bryssel inte agerade som en marknadsaktör, eller att styrka att en sådan förmån föreligger, eftersom det rutinmässigt inte förekommer någon sådan ytterligare dokumentation i den aktuella typen av avtal och att det varken i lagstiftningen eller i avtalet föreskrevs någon sådan formell skrivelse som på förhand skulle formalisera kompensationsmekanismen i 1984 års avtal.

19 Kommissionen och intervenienten har bestritt sökandebolagets argument.

20 Det ska erinras om att enligt domstolens fasta praxis måste, för att en åtgärd ska anses utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, fyra kumulativa villkor vara uppfyllda. För det första ska det röra sig om en statlig åtgärd eller en åtgärd som vidtas med hjälp av statliga medel. För det andra ska denna åtgärd kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna. För det tredje ska åtgärden ge mottagaren en selektiv fördel och snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen. Denna fördel ska för det fjärde kunna tillskrivas staten (se dom av den 25 januari 2022, kommissionen/European Food m.fl., C-638/19 P, EU:C:2022:50, punkt 121 och där angiven rättspraxis).

21 Beträffande begreppet ”stöd” följer av rättspraxis att detta inte enbart omfattar konkreta förmåner som subventioner, utan även ingripanden som på olika sätt minskar de kostnader som normalt belastar ett företags budget och som därigenom, utan att vara subventioner i strikt bemärkelse, är av samma karaktär och har samma verkningar (se dom av den 11 september 2014, Grekland/kommissionen, T-425/11, EU:T:2014:768, punkt 39 och där angiven rättspraxis).

22 Det följer således av rättspraxis att en åtgärd genom vilken myndigheterna medger vissa företag ett undantag från en ekonomisk börda som, trots att den inte innebär en överföring av statliga medel, försätter stödmottagarna i en finansiell situation som är mer fördelaktig än den situation som övriga skattskyldiga befinner sig i, utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF (se, analogt, dom av den 11 september 2014, Grekland/kommissionen, T-425/11, EU:T:2014:768, punkt 40 och där angiven rättspraxis).

23 En fördel, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, är en ekonomisk fördel som ett företag inte skulle ha kunnat erhålla enligt normala marknadsmässiga villkor, det vill säga utan statens ingripande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 april 1999, Spanien/kommissionen, C-342/96, EU:C:1999:210, punkt 41).

24 Vidare är begreppet fördel – som är direkt knutet till kvalificeringen av en åtgärd som statligt stöd – av objektiv beskaffenhet och ska bedömas oberoende av vilka syften som eftersträvades med den ifrågavarande åtgärden. Arten av de syften som eftersträvas genom de statliga åtgärderna och skälen för dem saknar således all betydelse för bedömningen av huruvida de utgör statligt stöd. I artikel 107.1 FEUF tas nämligen ingen hänsyn till de statliga åtgärdernas orsaker eller syften, utan åtgärderna definieras där med utgångspunkt i vilka verkningar de har (se dom av den 25 januari 2022, kommissionen/European Food m.fl., C-638/19 P, EU:C:2022:50, punkt 122 och där angiven rättspraxis).

25 För det första, vad gäller kompensationsmekanismen i 1984 års avtal, kan det konstateras att den omständigheten att bibehållandet och utnyttjandet av vissa anordningar som anges i bilaga 10 efter det slutdatum som föreskrivs i denna bilaga syftade till att kompensera en påstådd nackdel som sökandebolaget skulle ha lidit på grund av ett för tidigt borttagande av ett visst antal anordningar som anges i bilaga 10 och som staden Bryssel påstås ha bestämt samt att denna kompensationsmekanism var förenlig med den praktiska och rättsliga realitet som gäller för långsiktigt allmännyttiga avtal i Belgien inte innebär att denna mekanism inte kan utgöra ett statligt stöd.

26 Som följer av ovan i punkt 24 nämnda rättspraxis, är begreppet ”statligt stöd” ett objektivt rättsligt begrepp som fastställts direkt i artikel 107.1 FEUF, vilken inte gör någon åtskillnad beroende på de orsaker eller syften som ligger till grund för de statliga ingripandena utan definierar dessa ingripanden utifrån deras verkningar. Den omständigheten att den statliga åtgärdens syfte var att bibehålla den ekonomiska jämvikten i 1984 års avtal eller att detta syfte var förenligt med principerna i den nationella rätten innebär följaktligen inte att en sådan åtgärds kvalificering som statligt stöd från början kan uteslutas.

27 Detsamma gäller beträffande sökandebolagets argument att kommissionen, genom att utesluta att kompensationsmekanismen i 1984 års avtal är relevant, med motiveringen att sökandebolaget ”självmant” skulle ha accepterat att avlägsna vissa anordningar som anges i bilaga 10 på staden Bryssels begäran, har bortsett från den objektiva karaktären av begreppet ”statligt stöd”.

28 För det andra kan det, i motsats till vad sökandebolaget har gjort gällande, konstateras att den omständigheten att bolaget har fortsatt att utnyttja vissa anordningar som anges i bilaga 10 efter det slutdatum som föreskrivs i denna bilaga utan att betala vare sig hyra eller skatt till staden Bryssel har medfört en lättnad av denna börda som skulle ha belastat bolagets budget.

29 Det är nämligen ostridigt mellan parterna att sökandebolaget, efter att ha ingått 1999 års avtal, inom staden Bryssels territorium endast kunde installera och utnyttja utrustningen för allmän plats på de villkor som föreskrevs i detta avtal, enligt vilka bolaget skulle betala en hyra och avgifter. Enligt bilaga 10 kunde sökandebolaget, som ett undantag från klausulerna i 1999 års avtal, fortsätta att utnyttja de anordningar som angavs i denna bilaga på de villkor som föreskrevs i 1984 års avtal, det vill säga utan att betala vare sig hyra eller avgift, men endast fram till de slutdatum som avgavs i denna bilaga. Efter dessa datum skulle dessa anordningar ersättas av nya anordningar som omfattades av 1999 års avtal och således är underställda skyldigheten att betala avgifter och hyran.

30 Av detta följer att den omständigheten att sökandebolaget fortsatte att utnyttja vissa anordningar som angavs i bilaga 10 enligt de villkor som angavs i 1984 års avtal efter de slutdatum som föreskrivs i denna bilaga medförde att sökandebolaget kunde undvika att installera och utnyttja nya anordningar som omfattades av 1999 års avtal och, följaktligen, betala de hyror och avgifter som bolaget skulle ha betalat, enligt detta sistnämnda avtal. Vidare följer av skäl 49 i det angripna beslutet att utnyttjandet av vissa anordningar som anges i bilaga 10 inte kunde fortsätta efter deras slutdatum som föreskrivs i denna bilaga utan att staden Bryssel tillät det.

31 Det kan för övrigt i detta hänseende, såsom framgår av punkt 11 ovan, konstateras att Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) i sin dom av den 29 april 2016, angav att sökandebolaget inte hade iakttagit de slutdatum som föreskrevs i bilaga 10 vad gällde vissa anordningar som angavs i samma bilaga, att bolaget inte hade fått uttryckligt tillstånd av staden Bryssel att göra en ”omvandling” av reklamanordningarna och således utan någon rättighet hade utnyttjat flera av dessa anordningar på staden Bryssels allmänna mark.

32 Sökandebolaget anser visserligen att Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) dom av den 29 april 2016 inte kan beaktas inom ramen för förevarande förfarande eftersom staden Bryssel inte var part i det målet och att den således inte vid den nationella domstolen hade kunnat bekräfta att kompensationsmekanismen i 1984 års avtal existerade.

33 Detta argument kan emellertid inte godtas. Som kommissionen med fog har gjort gällande, utan att sökandebolaget har invänt mot detta, framgår det nämligen av en läsning av Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) dom av den 29 april 2016 att staden Bryssel deltog i förfarandet och hade getts möjlighet att yttra sig. Såsom framgår av det angripna beslutet, bestridde vidare staden Bryssel i det administrativa förfarandet inte verkningarna av den domen.

34 För det tredje har sökandebolaget gjort en felaktig bedömning genom att göra gällande att kommissionen inte, i skälen 87–89 i det angripna beslutet, med fog kunde grunda sig på punkterna 41–44 i domen av den 26 februari 2015, Orange/kommissionen (T-385/12, ej publicerad, EU:T:2015:117), med motiveringen att tribunalens slutsatser i dessa punkter var specifika för omständigheterna i det målet.

35 Tribunalen angav nämligen, i punkt 43 i domen av den 26 februari 2015, Orange/kommissionen, (T-385/12, ej publicerad, EU:T:2015:117), att det var endast i den mån ett statligt ingripande skulle anses vara en kompensation som motsvarade ett vederlag för tjänster som tillhandahållits för att fullgöra skyldigheter avseende allmännyttiga tjänster, enligt de kriterier som fastställdes i domen av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), som detta ingripande inte omfattades av artikel 107.1 FEUF. Tribunalen avsåg således inte begränsa räckvidden av detta övervägande till den situation som var aktuell i nämnda mål. Vidare saknas det fog för argumentet att det, i förevarande mål, bör tas hänsyn till en anpassning av avtalet, eftersom Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien), som framgår av punkt 31 ovan, i domen av den 29 april 2016 slog fast att sökandebolaget inte hade erhållit något uttryckligt tillstånd av staden Bryssel att göra en ”omvandling” av reklamanordningarna.

36 Denna slutsats påverkas inte av sökandebolagets argument att jämförelsen med domen av den 24 juli 2003 Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), är irrelevant, eftersom bolaget inte hade några avgifter eller hyror att betala och det därmed inte kunde vara frågan om någon överföring av statliga medel. Kommissionen hänförde nämligen, i skälen 87–89 i det angripna beslutet, till domen av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), vad gällde fastställandet av en fördel, och inte för att undersöka en överföring av statliga medel. Vidare har sökandebolaget självt, inom ramen för den första grundens tredje del, åberopat denna rättspraxis och gjort gällande att de villkor som fastställs i denna är tillämpliga i förevarande mål.

37 För det fjärde, beträffande sökandebolagets ifrågasättande av kommissionens slutsats i skälen 94 och 95 i det angripna beslutet, enligt vilken kompensationsmekanismen i 1984 års avtal inte kunde betraktas som ett normalt beteende av en marknadsekonomisk aktör, ska det, även om det antas att staden Bryssels beteende i förevarande mål kan prövas, erinras om följande. För att avgöra huruvida en statlig åtgärd utgör stöd ska det, enligt rättspraxis, bedömas huruvida en marknadsekonomisk aktör, som till sin storlek kan jämföras med de organ som förvaltar den offentliga sektorn, under liknande omständigheter kunde ha funnit för gott att anta ett liknande beslut, det vill säga, i förevarande mål, på ett liknande sätt kompensera för en skada som påstås ha åsamkats en avtalspart i utövandet av dess avtalsskyldigheter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 december 2018, Ryanair och Airport Marketing Services/kommissionen, T-165/15, EU:T:2018:953, punkt 140). Vidare krävs det att objektiva och kontrollerbara omständigheter tydligt visar att den berörda medlemsstaten, innan eller samtidigt som den ekonomiska fördelen beviljades, fattat beslut om att, genom åtgärder som faktiskt har genomförts, kompensera för den skada som påstås ha åsamkats en avtalspart i genomförandet av dess avtalsskyldigheter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juni 2012, kommissionen/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, punkterna 82 och 83).

38 Det kan, i detta hänseende, inledningsvis konstateras att ingen omständighet som anförts vid kommissionen gör det möjligt att identifiera någon analys som staden Bryssel skulle ha gjort av sökandebolagets faktiskt uteblivna vinst knuten till det tidigarelagda borttagandet av vissa anordningar som angavs i bilaga 10, som kompensationsmekanismen i 1984 års avtal var avsedd att kompensera, och av vilken fördel det kunde innebära att andra anordningar som angavs i denna bilaga bibehölls.

39 Vidare framgår det inte av någon av handlingarna i målet att staden Bryssel skulle ha följt genomförandet av kompensationsmekanismen i 1984 års avtal. För övrigt angav de belgiska myndigheterna, i samband med kommissionens granskningsförfarande, att det hade funnits en

obalans mellan det antal anordningar som angavs i bilaga 10 som hade avlägsnats tidigare än planerat och det antal anläggningar som hade bibehållits efter det slutdatum som föreskrevs i denna bilaga samt att den påstådda kompensation som kompensationsmekanismen i 1984 års avtal innebar hade gått utöver vad som krävdes på grund av den nackdel som sökandebolaget ansågs ha lidit (skälen 85 och 89 i det angripna beslutet).

40 Vad gäller sökandebolagets argument att avsaknaden av ytterligare dokumentation som medföljer kompensationsmekanismen i 1984 års avtal inte gör det möjligt att anse att staden Bryssel inte har uppträtt som en marknadsaktör, eller att styrka att en fördel föreligger, eftersom en sådan avsaknad är sedvanlig i den aktuella typen av avtal och en sådan formell skrivelse som i förväg formaliserar kompensationsmekanismen i 1984 års avtal varken föreskrivs i lagstiftningen eller i avtalet gör tribunalen följande bedömning. Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien), slog i punkt 31 i sin dom av den 29 april 2016, fast att sökandebolaget inte hade iakttagit de slutdatum som föreskrivs i bilaga 10 vad gäller vissa anordningar som anges i samma bilaga, att bolaget inte hade erhållit något uttryckligt tillstånd från staden Bryssel att göra en ”omvandling” av reklamanordningarna och att det således utan rättighet hade utnyttjat ett flertal av dessa anordningar på staden Bryssels allmänna mark.

41 Vidare kan det under alla omständigheter, såsom kommissionen med fog har påpekat, konstateras att oberoende av huruvida en skriftlig formalisering av kompensationsmekanismen i 1984 års avtal var nödvändig eller inte enligt belgisk rätt eller nämnda avtal, befriade denna mekanism inte den nationella myndigheten från att göra en bedömning av huruvida sökandebolaget hade lidit en skada och i så fall av vilken omfattning på grund av det tidigarelagda borttagandet av vissa anordningar som angavs i bilaga 10 och som denna mekanism förväntades kompensera i syfte att bibehålla den ekonomiska jämvikten i 1984 års avtal, innan denna mekanism infördes. En sådan bedömning var nämligen nödvändig för att kontrollera huruvida den åtgärd som den nationella myndigheten beviljat var förenlig med unionsrättens krav, bland annat dem som följer av artikel 107.1 FEUF.

42 Mot denna bakgrund kan det konstateras att kommissionen gjorde en riktig bedömning när den angav att bibehållandet av sökandebolagets utnyttjande av vissa anordningar som anges i bilaga 10 efter deras slutdatum som föreskrivs i samma bilaga utgjorde en ekonomisk fördel i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, även om detta bibehållande var en kompensationsmekanism i 1984 års avtal.

43 Talan kan således inte bifallas på den första grundens första del.

Den andra delgrunden, avseende att kommissionen har gjort sig skyldig till en uppenbart felaktig bedömning och en felaktig rättstillämpning genom att slå fast att sökandebolaget hade åtnjutit en besparing i form av hyror och avgifter vilket utgjorde en fördel

44 Sökandebolaget har, genom denna delgrund, i huvudsak bestritt skäl 132 i det angripna beslutet, i vilket kommissionen angav att beräkningen av det stödbelopp som var oförenligt med den inre marknaden skulle göras för varje anordning som angavs i bilaga 10 och som bibehölls utöver det slutdatum som föreskrevs i samma bilaga efter den 15 september 2001 med utgångspunkt i de hyror som skulle erläggas enligt 1999 års avtal och de avgifter som normalt var tillämpliga på reklamanordningarna mellan det slutdatum som föreskrivs i bilaga 10 (om detta datum inföll senare än 15 september 2001) eller den 15 september 2001 (om detta datum inföll tidigare än den 15 september 2001) och det datum då borttagandet faktiskt skett. Kommissionen har i detta sistnämnda hänseende angett att beräkningen skulle göras på grundval av artiklarna 3–5 i staden

Bryssels avgiftsföreskrifter av den 17 oktober 2001, av artiklarna 4–7 i staden Bryssels avgiftsföreskrifter av den 18 december 2006 och av artiklarna 4–6 i staden Bryssels avgiftsföreskrifter av den 17 december 2007, av den 15 december 2008, av den 9 november 2009, av den 20 december 2010 och av den 5 december 2011.

– *Invändningen om att hyror inte har uppburits*

45 Vad gäller hyror som inte har uppburits, har sökandebolaget gjort gällande att eftersom kompensationsmekanismen i 1984 års avtal infördes av staden Bryssel i syfte att bibehålla den ekonomiska jämvikten i detta avtal, omfattades de anordningar som anges i bilaga 10 och som bibehållits efter deras respektive slutdatum som föreskrivs i denna bilaga av de villkor som föreskrivs i nämnda avtal. Eftersom 1984 års avtal inte föreskrev någon hyra, besittningsrätt eller avgift, drabbades staden Bryssel inte av några uteblivna intäkter beträffande hyror.

46 Sökandebolaget tillade i sitt yttrande avseende interventionsinlagan att även för det fall staden Bryssel hade kunnat kräva bolaget på något belopp för användningen av dess allmänna plats, skulle de enda tillämpliga rättsliga bestämmelserna ha varit avgiftsföreskrifterna av den 17 oktober 2001, vilka bland annat reglerar situationen avseende utrustning för allmän plats som i kommersiellt syfte och utan tillstånd placerats ut på allmän plats. Således gav en sådan anordning som anges i bilaga 10 och som bibehållits efter dess slutdatum som föreskrivs i denna bilaga inte upphov till betalning av någon hyra, utan till en årsavgift för nyttjande av offentlig plats, vars belopp är oansenligt (223,20 euro per utrustning).

47 Kommissionen och intervenienten har bestritt sökandebolagets argument.

48 Det ska i detta hänseende erinras om att efter ikraftträdandet av 1999 års avtal fick sökandebolaget, såsom anges i punkterna 29 och 30 ovan, på staden Bryssels territorium endast installera och utnyttja utrustning för allmän plats, inbegripet sådan utrustning som kunde utnyttjas i reklamsyfte, på de villkor som föreskrivs i detta avtal. Enligt dessa villkor skulle bolaget betala en hyra samt avgifter.

49 Mot bakgrund av ovan i punkt 22 nämnda rättspraxis och eftersom ett av de villkor som föreskrivs i 1999 års avtal var betalning av hyror, gjorde kommissionen emellertid en riktig bedömning när den angav att sökandebolagets utnyttjande av vissa anordningar som anges i bilaga 10 efter deras slutdatum som föreskrivs i samma bilaga, utan att betala någon hyra till staden Bryssel, hade utgjort en fördel med hjälp av statliga medel i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF.

50 Denna invändning kan således inte godtas.

– *Invändningen om att avgifter inte har uppburits*

51 Vad gäller avgifter som inte uppburits, har sökandebolaget gjort gällande att kommissionen fastställde referenssystemet på ett felaktigt sätt. Sökandebolaget har i detta hänseende anfört flera argument. För det första har bolaget gjort gällande att då det saknades ett enhetligt skattesystem inom det nationella territoriet, eller inom regionen Bruxelles-Capitale (Brysselregionen), kunde de avgiftsföreskrifter som staden Bryssel antog inte utgöra ett referenssystem. Således utgjorde den omständigheten att sökandebolaget inte behövde betala avgifter för den utrustning för allmän plats som utnyttjades i reklamsyfte i staden Bryssel endast en fördel för det fall det visas att intervenienten, i alla de övriga kommuner i Belgien där detta bolag utnyttjade utrustning för

allmän plats i reklamsyfte, betalade en avgift för denna utrustning som var fastställd till samma belopp och för all utrustning för allmän plats som utnyttjades i reklamsyfte. För det andra har sökandebolaget gjort gällande att 1984 och 1999 års avtal inte omfattas av avgiftsföreskrifterna av den 17 oktober 2001. Sökandebolaget har till stöd för detta åberopat två domar av den 4 november 2016 av Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Frankskspråkiga förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien) som visar att det inte hade någon skyldighet att betala kommunala avgifter för reklam vad gällde 1999 års avtal. För det tredje har sökandebolaget gjort gällande att principen om föränderlighet är tillämplig på 1984 och 1999 års avtal.

52 Kommissionen och intervenienten har bestritt sökandebolagets argument.

53 För det första, vad gäller sökandebolagets argument avseende det referenssystem som är tillämpligt i förevarande mål, påpekar tribunalen att i den mån argumentet ska uppfattas så att det avser att åtgärden är selektiv, kan det inte godtas. När det såsom i förevarande mål rör sig om ett individuellt stöd presumeras den ekonomiska fördelen nämligen vara selektiv (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 juni 2015, kommissionen/MOL, C-15/14 P, EU:C:2015:362, punkt 60).

54 Tribunalen konstaterar under alla omständigheter att kommissionen inte har gjort någon felaktig bedömning genom att använda staden Bryssels avgiftsföreskrifter som referenssystem, då de belgiska myndigheterna, under det administrativa förfarandet, inte bestridit att dessa föreskrifter utgjorde referensskattesystemet avseende avgifter för utnyttjande av reklamanordningar i staden Bryssel.

55 För det andra och i motsats till vad sökandebolaget har gjort gällande omfattades utnyttjandet av vissa anordningar som anges i bilaga 10 efter deras slutdatum som föreskrivs i denna bilaga av avgiftsföreskrifterna av den 17 oktober 2001. Att dessa avgifter inte betalades medförde en lättnad i bolagets budget.

56 Det följer nämligen av de relevanta bestämmelserna i staden Bryssels avgiftsföreskrifter som nämns i det angripna beslutet att det genom avgiftsföreskrifterna av den 17 oktober 2001, för beskattningsåren 2002–2006, infördes en tillfällig skatt på reklamanordningar för allmän plats. Dessa föreskrifter föreskrev en skattebefrielse för annonser från staden Bryssel eller organisationer som den hade bildat, finansierat eller som lydde under den. Staden Bryssel antog senare avgiftsföreskrifterna av den 18 december 2006, som föreskrev samma skatt och samma skattebefrielse för beskattningsåret 2007. Från beskattningsåret 2008 införde staden Bryssel en specifik skatt på reklamanordningar, enligt avgiftsföreskrifterna av den 17 december 2007, av den 15 december 2008, av den 9 november 2009, av den 20 december 2010 och av den 5 december 2011.

57 Det framgår även av det angripna beslutet att de belgiska myndigheterna, i sina skriftliga yttranden av den 20 juni 2016, som svar på de frågor som kommissionen ställt i en skrivelse av den 15 april 2016, angav att staden Bryssel ursprungligen ansåg att den utrustning för allmän plats som omfattades av 1999 års avtal och utnyttjades i reklamsyfte, inte var avgiftspliktig enligt den avgiftsbefrielse för stadens annonser som föreskrevs i avgiftsföreskrifterna av den 17 oktober 2001, eftersom utrustningen tillhörde staden Bryssel. Således uppbar staden Bryssel inte beloppen motsvarande dessa avgifter för beskattningsåren 2002–2009.

58 Som de belgiska myndigheterna angav i deras skriftliga yttrande av den 20 februari 2017, till svar på de ytterligare frågor som kommissionen ställt den 14 februari 2017, har staden Bryssel aldrig själv utnyttjat utrustning för allmän plats i reklamsyfte och endast den utrustning för allmän plats som omfattas av 1999 års avtal tillhörde denna stad.

59 Vidare har de belgiska myndigheterna angett att staden Bryssel senare hade fastställt en avgiftsbefrielse för utrustningen på allmän plats som utnyttjades i reklamsyfte enbart med motiveringen att den tillhörde staden Bryssel, trots att det inte var denna stad som utnyttjade den, kunde skapa en ojämlikhet i förhållande till operatörerna av andra reklamanordningar. Staden Bryssel beslutade att ta ut avgifter för utrustning för allmän plats som utnyttjades i reklamsyfte och som omfattades av 1999 års avtal och de första avgifterna togs ut år 2011 och avsåg beskattningsåret 2009.

60 Samtliga dessa omständigheter visar emellertid att den avgiftsbefrielse som staden Bryssel tillämpade på de anordningar som angavs i bilaga 10 och som bibehölls efter dess slutdatum som angavs i denna bilaga var en följd av tillämpningen på dessa anordningar av den avgiftsbefrielse som föreskrevs i dess avgiftsföreskrifter för staden Bryssels annonser, även om denna stad varken var operatör eller ägare av dessa anordningar.

61 Följaktligen gjorde kommissionen en riktig bedömning när den fastställde att de avgiftsföreskrifter som staden Bryssel antog från och med år 2001 skulle ha tillämpats på de anordningar som anges i bilaga 10 och som bibehölls efter deras respektive slutdatum och att den avgiftsbefrielse som staden Bryssel tillämpade före beskattningsåret 2009 utgjorde ett undantag från referenssystemet som innebar en fördel med hjälp av statliga medel beviljad av staden Bryssel.

62 Även om en avgiftsbefrielse rent faktiskt kunde motiveras avseende utrustning för allmän plats som utnyttjas i reklamsyfte av staden Bryssel för dess egna behov eller behov hos organisationer som den hade bildat, finansierat eller som lydde under denna var en sådan avgiftsbefrielse, såsom de belgiska myndigheterna själva har angett, inte tillämplig när denna utrustning utnyttjades för samma ändamål av en tredje part och, i synnerhet, av ett kommersiellt företag verksamt på området för utomhusreklam.

63 Beträffande Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Frankspråkiga förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien) båda domar av den 4 november 2016, i vilka fastställdes att sökandebolaget inte var skyldigt att betala kommunala avgifter för reklamen avseende 1999 års avtal gör tribunalen följande bedömning. Dessa domar saknar relevans för kvalificeringen som statligt stöd av utnyttjandet av vissa anordningar som anges i bilaga 10 efter deras respektive slutdatum som föreskrivs i denna bilaga. Som anges i punkt 24 ovan, beträffande kvalificeringen av en statlig åtgärd som statligt stöd, gör artikel 107 FEUF nämligen ingen åtskillnad utifrån de statliga ingripandenas orsak eller syfte utan definierar dem med utgångspunkt i deras verkningar. Det har för övrigt slagits fast att en åtgärd genom vilken myndigheterna medger vissa företag en skattebefrielse som, trots att den inte innebär en överföring av statliga medel, försätter stödmottagarna i en finansiell situation som är mer fördelaktig än den situation som övriga skattskyldiga befinner sig i, utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF (se dom av den 11 september 2014, Grekland/kommissionen, T-425/11, EU:T:2014:768, punkt 40 och där angiven rättspraxis).

64 För det tredje, beträffande sökandebolagets argument avseende föränderligheten av 1984 och 1999 års avtal i händelse av en tillämpning av avgifter, kan det, såsom kommissionen med fog har påpekat, konstateras att principen om föränderlighet inte kan medföra en skyldighet för

staden Bryssel att se över 1984 års avtal. Detta avtal föreskriver uttryckligen, i dess artikel 7.2, att det i händelse av ändring av nyttjandevillkoren, inbegripet i form av nya skatteåtgärder, ankommer på sökandebolaget att begära en granskning av de villkor som fastställts i detta avtal och inte på staden Bryssel att på eget initiativ göra en sådan granskning. Sökandebolaget har emellertid inte lagt fram några bevis för att det skulle ha begärt någon sådan granskning av 1984 års avtal.

65 Mot denna bakgrund kan det fastställas att kommissionen inte har gjort sig skyldig till någon felaktig bedömning genom att slå fast att sökandebolaget hade åtnjutit en besparing avseende hyror och avgifter vilket utgjorde en fördel. Således kan talan inte bifallas på den första grundens andra del.

Den tredje delgrunden, avseende att 1984 och 1999 års avtal inte är ”rent kommersiella” och att villkoren enligt domen av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), var uppfyllda i förevarande mål

66 Sökandebolaget har, inom ramen för den första grundens tredje del, gjort gällande att 1984 och 1999 års avtal inte är ”rent kommersiella” och att kompensationsmekanismen i 1984 års avtal uppfyller de fyra villkoren i domen av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415). Således har sökandebolaget gjort gällande att det fått i uppdrag att tillhandahålla klart definierade allmännyttiga tjänster, att de kriterier på grundval av vilka kompensationsmekanismen beräknades var fastställda i förväg på ett objektivt och öppet sätt, att kompensationen inte översteg vad som krävdes för att täcka de kostnader som hade uppkommit i samband med skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och att 1984 och 1999 års avtal hade tilldelats bolaget genom offentliga upphandlingsförfaranden som var öppna och icke-diskriminerande.

67 Kommissionen och intervenienten har bestritt sökandebolagets argument.

68 Det kan inledningsvis konstateras att eftersom det angripna beslutet endast rör bibehållandet av vissa anordningar som anges i bilaga 10 efter deras respektive slutdatum som föreskrivs i denna bilaga, avser prövningen av de villkor som slogs fast i domen av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), endast detta bibehållande, varför sökandebolagets argument avseende 1999 års avtal således är ogrundat.

69 När det gäller de villkor som anges i domen av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), ska det erinras om att enligt denna rättspraxis omfattar artikel 107.1 FEUF inte ett statligt ingripande som anses vara en kompensation som motsvarar ett vederlag för tjänster som utförts av de mottagande företagen för att utföra uppdraget att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, varför dessa företag i realiteten inte åtnjuter någon ekonomisk fördel och nämnda ingripande således inte innebär att dessa företag försätts i en mer förmånlig konkurrensställning än dess konkurrenter.

70 För att en sådan kompensation, i ett konkret fall, inte ska kvalificeras som statligt stöd krävs emellertid att de fyra följande kumulativa villkoren är uppfyllda:

– För det första ska det mottagande företaget faktiskt ha fått i uppdrag att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och dessa skyldigheter ska vara klart definierade.

– För det andra ska de kriterier på grundval av vilka kompensationsmekanismen beräknades ha fastställts i förväg på ett objektivt och öppet sätt.

– För det tredje får kompensationen inte överstiga vad som krävs för att täcka hela eller delar av de kostnader som har uppkommit i samband med skyldigheterna att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, med hänsyn tagen till de intäkter som därvid erhålls och till en rimlig vinst på grund av fullgörandet av dessa skyldigheter.

– För det fjärde ska, när det företag som ges i uppdrag att tillhandahålla de allmännyttiga tjänsterna inte har valts ut efter ett offentligt upphandlingsförfarande, storleken på den nödvändiga kompensationen ha fastställts på grundval av en analys av de kostnader som ett genomsnittligt och välskött företag som är utrustat med transportmedel som är lämpliga för att fullgöra den allmänna trafikplikt som ålagts det skulle ha åsamkats vid fullgörandet av den allmännyttiga tjänsten, med hänsyn tagen till de intäkter som därvid skulle ha erhållits och till en rimlig vinst på grund av fullgörandet av dessa skyldigheter.

71 Det följer av domen av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), att det huvudsakliga syftet med det första villkoret är att avgöra, för det första, om det mottagande företaget faktiskt har ålagts skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och, för det andra, om dessa skyldigheter har definierats i nationell rätt på ett klart och tydligt sätt. Syftet med detta villkor är att uppnå transparens och rättssäkerhet. Detta kräver att vissa minimikriterier är uppfyllda när det gäller förekomsten av en eller flera rättsakter från myndigheterna som på ett tillräckligt precist sätt definierar åtminstone arten av, längden på och omfattningen av de skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster som åligger de företag som fått i uppdrag att fullgöra dessa skyldigheter (dom av den 20 december 2017, Comunidad Autónoma del País Vasco m.fl./kommissionen, C-66/16 P – C-69/16 P, EU:C:2017:999, punkterna 72 och 73).

72 I förevarande fall ska det inledningsvis påpekas att det inte framgår av någon av de handlingar som sökandebolaget har gett in att de belgiska myndigheterna har definierat installationen och utnyttjandet av sådan utrustning för allmän plats som är föremål för 1984 års avtal som en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse. Som framgår av bedömningen i punkterna 31–33 ovan, kunde sökandebolaget således inte göra gällande något uttryckligt godkännande av staden Bryssel för bibehållandet och utnyttjandet av viss utrustning som anges i bilaga 10 efter deras respektive slutdatum. Följaktligen ska det understrykas att det inte finns någon offentlig handling som har gett sökandebolaget i uppdrag att avlägsna viss utrustning för allmän plats för att uppfylla en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster.

73 Mot denna bakgrund kan det konstateras att kommissionen inte har gjort någon felaktig bedömning när den slog fast att 1984 års avtal var ett rent kommersiellt avtal, varför det första villkoret enligt domen av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), inte var uppfyllt.

74 Enligt fast rättspraxis ska de fyra villkoren enligt domen av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), vara kumulativt uppfyllda för att kompensationen för att tillhandahålla de erfordrade allmännyttiga tjänsterna ska falla utanför kvalificeringen som statligt stöd (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 mars 2017, Frankrike/kommissionen, T-366/13, ej publicerad, EU:T:2017:135, punkt 79 och där angiven rättspraxis). Av detta följer att den omständigheten att ett av dessa villkor inte är uppfyllt räcker

för att det ska anses föreligga en fördel och att den aktuella kompensationen således ska kvalificeras som statligt stöd (dom av den 11 juli 2018, Buonotourist/kommissionen, T-185/15, ej publicerad, EU:T:2018:430, punkt 132).

75 Av det ovan anförda följer att talan inte kan vinna bifall på den första grundens tredje del.

76 Mot denna bakgrund finner tribunalen att kommissionen inte har gjort någon felaktig bedömning genom att slå fast att bibehållandet och utnyttjandet av vissa anordningar som anges i bilaga 10 efter deras respektive slutdatum enligt denna bilaga utgjorde en fördel och att talan därför inte kan bifallas på den första grunden.

Den andra grunden, avseende att ett hypotetiskt statligt stöd skulle ha varit förenligt med den inre marknaden med tillämpning av kommissionens meddelande om rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster och beslut 2012/21

77 Sökandebolaget har gjort gällande att kommissionen har gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning och en felaktig bedömning då den, även om det antas att kompensationsmekanismen i 1984 års avtal kan kvalificeras som statligt stöd, mot bakgrund av dess omfattande undersökningsbefogenheter borde ha tagit ansvar för att artikel 106.2 FEUF gavs full verkan.

78 Kommissionen och intervenienten har bestritt sökandebolagets argument.

79 Det kan inledningsvis konstateras att sökandebolaget, genom sin andra grund, har velat bestrida kommissionens bedömning av stödets förenlighet med den inre marknaden. Sökandebolaget har gjort gällande att kommissionen, i motsats till vad som anges i skäl 126 i det angripna beslutet, på eget initiativ borde ha prövat huruvida artikel 106.2 FEUF var tillämplig på den aktuella åtgärden och, eftersom den inte gjorde detta, har gjort sig skyldigt till en felaktig rättstillämpning och en felaktig bedömning.

80 Det kan i detta hänseende konstateras att när det gäller att granska huruvida den befintliga stödordningen är förenlig med den inre marknaden är den berörda medlemsstaten och berörda parter fria att invända mot kommissionens preliminära resonemang under det formella granskningsförfarandet. Medlemsstaten och – i mindre grad – de berörda parterna är i allmänhet bättre lämpade att visa att det föreligger ett mål av allmänintresse som eftersträvats genom antagandet av åtgärden i fråga och som gör att den helt eller delvis kan förklaras förenlig med den inre marknaden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 april 2019, UPF/kommissionen, T-747/17, EU:T:2019:271, punkt 128).

81 Eftersom de belgiska myndigheterna, såsom konstaterades i skäl 126 i det angripna beslutet, inte vid något tillfälle under det formella granskningsförfarandet vid kommissionen framförde något argument för att styrka att ett av de undantag som föreskrivs i artikel 106.2 FEUF var tillämpligt i förevarande mål, kan sökandebolaget följaktligen inte klandra kommissionen för att inte på eget initiativ ha undersökt huruvida kompensationsmekanismen i 1984 års avtal var förenlig med denna artikel.

82 Följaktligen fastställer tribunalen att kommissionen gjorde en riktig bedömning genom att slå fast att undantaget i artikel 106.2 FEUF inte med framgång kunde åberopas. Talan kan således inte bifallas på den andra grunden.

Den tredje grunden, avseende att kommissionen har åsidosatt motiveringsskyldigheten vid bedömningen av hur stort belopp som ska återkrävas

Den första delgrunden, avseende att kommissionen inte i tillräcklig mån har bemött de argument som parterna anfört, har föregripit det belopp som ska återkrävas i sitt pressmeddelande och har åsidosatt sina egna förfaranderegler

83 Sökandebolaget har, inom ramen för den tredje grunden, gjort gällande att kommissionen har åsidosatt sin motiveringsskyldighet, eftersom den har uppskattat det stödbelopp som ska återkrävas till cirka två miljoner euro, vilket motsvarar det belopp som intervenienten har angett, trots att kommissionen, liksom de belgiska myndigheterna, har visat att intervenientens uppskattningar var felaktiga. Dessutom föregrep kommissionen det belopp som skulle återkrävas i sitt pressmeddelande av den 24 juni 2019 utan att detta belopp angavs i det angripna beslutet. Enligt sökandebolaget borde kommissionen ha motiverat sitt val att följa intervenientens förslag. Att den inte gjorde detta innebär att det angripna beslutet hade en bristande motivering och att kommissionen avvek från sina egna förfaranderegler på området statligt stöd. Av dessa regler framgår att motiveringskravet bör vara strängare avseende de punkter där det föreligger meningsskiljaktigheter mellan parterna.

84 Kommissionen och intervenienten har bestritt sökandebolagets argument.

85 Det kan konstateras att sökandebolagets påståenden om att kommissionen uppskattade det stödbelopp som ska återkrävas till cirka två miljoner euro och därmed anslöt sig till intervenientens bedömning grundar sig på en felaktig tolkning av det angripna beslutet.

86 Det framgår nämligen tydligt av det angripna beslutet att angivelsen av ett belopp på två miljoner euro gjordes inom ramen för framställningen av de uppskattningar av vilket belopp som skulle återkrävas som intervenienten och de belgiska myndigheterna hade gjort och inte som en motivering från kommissionens sida till stöd för sin uppskattning av detta belopp.

87 Det framgår för övrigt av det angripna beslutet obestridligen att kommissionen inte gjort någon beräkning av det stödbelopp som ska återkrävas, utan endast har fastställt metoden för beräkningen av detta belopp. Kommissionen angav nämligen i detta hänseende att beräkningen skulle göras för varje anordning som anges i bilaga 10 och som bibehålls efter dess slutdatum den 15 september 2001 med utgångspunkt i de hyror som skulle erläggas enligt 1999 års avtal och de avgifter som i allmänhet är tillämpliga på reklamanordningarna mellan det slutdatum som ursprungligen föreskrevs i bilaga 10 (om det inföll senare än den 15 september 2001) eller den 15 september 2001 (om datumet inföll tidigare än den 15 september 2001) och det datum då borttagandet faktiskt skett, utan beaktande av kompensationsmekanismen i 1984 års avtal.

88 Mot denna bakgrund fastställer tribunalen att sökandebolagets argument att kommissionen anslutit sig till det stödbelopp som intervenienten angett utan att motivera sitt val att följa dess förslag är ogrundat.

89 Talan kan således inte bifallas på den tredje grundens första del.

Den andra delgrunden, avseende att det var omöjligt att fastställa beloppet på ett hypotetiskt statligt stöd, vilket utgjorde hinder för att återkräva det

90 Sökandebolaget har, genom den tredje grundens andra del, bestritt kommissionens bedömning i skälen 52, 119, 137 och 144 i beslutet. För det första har sökandebolaget gjort gällande att kommissionen avfärdade de uppskattningar som de belgiska myndigheterna hade gjort och godtog det belopp som intervenienten hade föreslagit. För det andra har sökandebolaget anfört att det, under alla omständigheter, var omöjligt att beräkna den fördel som det hade åtnjutit, eftersom 1984 års avtal, som reglerar de anordningar som anges i bilaga 10, i enlighet med dess finansiella struktur inte föreskrev någon hyra, besittningsrätt eller avgift och att det var tillämpligt på de anordningar som angavs i bilaga 10 och som bibehölls efter deras respektive slutdatum. För det tredje har sökandebolaget gjort gällande att även om det antas att kompensationen mellan de anordningar som avlägsnats före deras slutdatum enligt bilaga 10 och de anordningar som bibehållits efter deras slutdatum skulle ha kunnat medföra en ojämlikhet, vilket inte är fallet, skulle kommissionen inte ha kunnat begära att den fördel som resulterar härav skulle återkrävas, eftersom iakttagandet av staden Bryssels rätt till försvar, då det inte gick att göra någon rimlig uppskattning av den påstådda fördelen, skulle kunna innebära ett hinder för återkrav av denna i enlighet med artikel 16.1 i rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015, om genomförandebestämmelser för artikel 108 FEUF (EUT L 248, 2015, s. 9).

91 Sökandebolaget tillade, i detta hänseende, i repliken att den avsaknad av motivering till det angripna beslutet som gjorts gällande i ansökan fråntar bolaget möjligheten att med precision bestrida de rättsliga och faktiska omständigheter som ligger till grund för uppskattningen av stödbeloppet. Enligt sökandebolaget medför emellertid omöjligheten att uppskatta beloppet av den fördel som det påstås ha åtnjutit, i kombination med nämnda avsaknad av motivering av det angripna beslutet, ett åsidosättande av dess rätt till försvar och hindrar en legalitetsprövning av domstol.

92 Kommissionen och intervenienten har bestritt sökandebolagets argument. Kommissionen gjorde i dupliken gällande att den invändning om åsidosättande av sökandebolagets rätt till försvar som framförts i repliken inte kan tas upp till sakprövning, på grund av att bolaget, i ansökan, angett att det var staden Bryssel som hade utsatts för detta åsidosättande. Enligt kommissionen ska denna nya grund avvisas i enlighet med artikel 84.1 i tribunalens rättegångsregler.

93 Vad gäller sökandebolagets argument att kommissionen avfärdade de belgiska myndigheternas uppskattningar och godtog det stödbelopp som intervenienten hade föreslagit, ska det för det första erinras om att det i punkterna 87 och 88 ovan har fastställts att kommissionen inte hade beräknat beloppet för det stöd som ska återkrävas utan endast fastställt metoden för beräkningen av detta belopp utan att ansluta sig till det stödbelopp som intervenienten angett. För det andra kan det konstateras att kommissionen har angett skälen till varför, enligt denna institution, den fördel som sökandebolaget hade åtnjutit var större än vad de belgiska myndigheterna uppskattat. Kommissionen angav således att den ansåg att dessa myndigheters uppskattning att fördelen uppgick till 200 000 euro var ogrundad eftersom den felaktigt var beräknad med beaktande av kompensationsmekanismen i 1984 års avtal.

94 Beträffande den påstådda omöjligheten att beräkna den fördel som sökandebolaget skulle ha åtnjutit och det påstådda åsidosättandet av den rätt till försvar som följde härav, ska det inledningsvis påpekas att sökandebolagets argument avser ett åsidosättande av motiveringsskyldigheten, vilken föreskrivs som en rätt till försvar i artikel 41.1 c i Europeiska

unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. När det gäller en grund avseende tvingande rätt, får en sådan framföras i repliken (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 juli 2017, Badica och Kardiam/rådet, T-619/15, EU:T:2017:532, punkt 42).

95 Det kan vidare konstateras att sökandebolagets argument avseende den påstådda omöjligheten att beräkna den fördel som det skulle ha åtnjutit samt det påstådda åsidosättandet av dess egen och staden Bryssels rätt till försvar är grundade på en felaktig premiss. Sökandebolaget anser nämligen i huvudsak att den enda fördel som eventuellt skulle kunna beaktas är den som följer av en ojämlikhet mellan det antal anordningar som anges i bilaga 10 som har avlägsnats före deras respektive slutdatum och det antal anordningar som bibehållits, som kompensation, efter deras respektive slutdatum som föreskrivs i bilaga 10. Enligt sökandebolaget utgör bibehållandet av vissa anordningar som anges i bilaga 10 endast en fördel i den mån detta bibehållande skulle fortsätta längre än vad kompensationsmekanismen i 1984 års avtal kompenserar. Denna premiss, som för övrigt gjordes gällande i det administrativa förfarandet av de belgiska myndigheterna och avfärdades av kommissionen, är emellertid inte korrekt. Som anges i punkterna 25–42 ovan, utgör nämligen sökandebolagets bibehållande och utnyttjande av vissa anordningar som anges i bilaga 10 efter deras respektive slutdatum enligt denna bilaga en ekonomisk fördel i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF. Således skulle beräkningen, såsom kommissionen med fog har angett i det angripna beslutet, göras för varje anordning som anges i bilaga 10 och bibehållits efter det slutdatum som anges i samma bilaga efter den 15 september 2001 med beaktande av de hyror som skulle erläggas enligt 1999 års avtal och de avgifter som normalt var tillämpliga på reklamanordningar mellan det slutdatum som ursprungligen föreskrevs i bilaga 10 (om det inföll senare än den 15 september 2001) eller den 15 september 2001 (om det slutdatum som ursprungligen föreskrevs i bilaga 10 inföll tidigare än den 15 september 2001) och det datum då det faktiska borttagandet skett, utan beaktande av kompensationsmekanismen i 1984 års avtal.

96 Beträffande den beräkningsmetod som fastställs i det angripna beslutet, ska det preciseras att kommissionen, enligt fast rättspraxis, när den förordnar om återkrav av ett stöd som har förklarats vara oförenligt med den inre marknaden, inte är skyldig att fastställa det exakta stödbelopp som ska återbetalas. Det är tillräckligt att kommissionens beslut innehåller anvisningar som gör det möjligt för beslutets adressat att själv utan alltför stora svårigheter fastställa detta belopp (se dom av den 13 februari 2014, Mediaset, C-69/13, EU:C:2014:71, punkt 21 och där angiven rättspraxis). Det räcker således, enligt rättspraxis, att kommissionen lägger fram en tillräckligt tillförlitlig beräkningsmetod som gör det möjligt att fastställa det stödbelopp som ska återkrävas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 oktober 2007, kommissionen/Frankrike, C-441/06, EU:C:2007:616, punkt 41), vilket är fallet i förevarande mål.

97 Mot denna bakgrund kan talan inte vinna bifall på den tredje grundens andra del och således inte på den tredje grunden i dess helhet.

Den fjärde grunden, enligt vilken det statliga stöd som fastställts i det angripna beslutet under alla omständigheter är preskriberat

98 Sökandebolaget har, såvitt avser den fjärde grunden, bestritt skälen 66 och 67 i det angripna beslutet, och gjort gällande att utgångspunkten för att beräkna beviljandet av ett stöd i förevarande mål inte är det datum då varje anordning som anges i bilaga 10 och som bibehölls efter det slutdatum som föreskrevs i denna bilaga förföll, utan datumet för beslutet att genomföra en kompensation till följd av det för tidiga borttagandet av vissa av dessa anordningar på staden Bryssels begäran. Eftersom kompensationsmekanismen i 1984 års avtal redan var på plats sedan den 31 juli 2000, oberoende av vilket datum som fastställts i beslutet att tillämpa denna

mekanism, inföll detta slutdatum enligt sökandebolaget före den 15 september 2001. Varje återkrav av stöd är således preskriberat, eftersom den första begäran om upplysningar som kommissionen riktade till de belgiska myndigheterna är daterad den 15 september 2011.

99 Kommissionen och intervenienten har bestritt sökandebolagets argument.

100 Enligt artikel 17.1 i förordning 2015/1589 ska för kommissionens befogenheter att återkräva stöd en preskriptionstid på tio år gälla. I artikel 17.2 i samma förordning föreskrivs att preskriptionstiden ska börja den dag då det olagliga stödet beviljas mottagaren antingen som individuellt stöd eller på grundval av en stödordning och att preskriptionstiden ska avbrytas av varje åtgärd avseende det olagliga stödet som vidtas av kommissionen.

101 Enligt fast rättspraxis kan fastställandet av den tidpunkt när ett stöd beviljades variera beroende på det ifrågavarande stödets beskaffenhet. När en flerårig stödordning innebär periodiska utbetalningar eller beviljanden av förmåner, kan tidpunkten för antagandet av en rättsakt som utgör stödets lagliga grund och den tidpunkt då företagen verkligen erhåller förmånen skiljas åt av en betydande tidsperiod. I en sådan situation måste stödet – vid beräkningen av preskriptionstiden – anses ha beviljats stödmottagaren först vid den tidpunkt då denna verkligen beviljades stödet (dom av den 8 december 2011, France Télécom/kommissionen, C-81/10 P, EU:C:2011:811, punkt 82).

102 Det kan i förevarande fall konstateras att den statliga åtgärd som kommissionen anser utgöra statligt stöd är sökandebolagets bibehållande och utnyttjande, utan att betala hyror och avgifter, av vissa anordningar som anges i bilaga 10 mellan det slutdatum som anges i samma bilaga och det datum då borttagandet faktiskt ägde rum.

103 Mot bakgrund av denna egenskap hos det aktuella stödet, kan det emellertid konstateras att oavsett vid vilket datum beslutet om den påstådda kompensationsmekanismen i 1984 års avtal inföll före den 31 juli 2000, är det datum från vilket sökandebolaget faktiskt åtnjöt den fördel som bestod i att inte betala hyror och avgifter för de anordningar som anges i bilaga 10 och som bibehölls efter deras respektive slutdatum enligt denna bilaga just det datum då dessa anordningar skulle ha avlägsnats. Följaktligen är det detta datum som utgör det datum då stödet beviljades sökandebolaget, i den mening som avses i artikel 17.2 i förordning 2015/1589, och således det datum från vilket preskriptionsfristen började löpa.

104 Det kan vidare konstateras att stödet, i förevarande mål, innebar periodiska beviljanden av förmåner, eftersom avgifterna och hyrorna för de anordningar som anges i bilaga 10 och som bibehölls och utnyttjades efter deras respektive slutdatum som föreskrivs i denna bilaga förföll periodiskt fram till datumet för deras permanenta borttagande.

105 Eftersom den första begäran om upplysningar som kommissionen riktat till de belgiska myndigheterna var daterad den 15 september 2011, skulle slutligen varje stöd som eventuellt beviljats sökandebolaget före den 15 september 2001 under alla omständigheter vara preskriberat.

106 Följaktligen är den metod för beräkning av stödbeloppet som kommissionen har fastställt korrekt. Enligt denna metod ska beräkningen göras för varje anordning som anges i bilaga 10 och har bibehållits efter dess slutdatum enligt denna bilaga efter den 15 september 2001 med utgångspunkt i de hyror som skulle erläggas enligt 1999 års avtal och de avgifter som normalt var tillämpliga på reklamanordningar mellan det slutdatum som ursprungligen föreskrevs i bilaga 10

(om det inföll senare än den 15 september 2001) eller den 15 september 2001 (om datumet inföll tidigare än den 15 september 2001) och det datum då borttagandet faktiskt ägde rum, utan att beakta kompensationsmekanismen i 1984 års avtal.

107 Av detta följer att det angripna beslutet, i motsats till vad sökandebolaget har gjort gällande, inte är rättsstridigt i den del kommissionen angav att det statliga stöd som den konstaterat inte var preskriberat.

108 Mot denna bakgrund ska den fjärde grunden underkännas och talan ogillas i dess helhet.

Rättegångskostnader

109 Enligt artikel 134.1 i rättegångsreglerna ska tappande rättegångsdeltagare ersätta rättegångskostnaderna om detta har yrkats.

110 Kommissionen har yrkat att sökandebolaget ska förpliktas att bära sina rättegångskostnader och ersätta kommissionens rättegångskostnader. Eftersom sökandebolaget har tappat målet, ska kommissionens yrkande bifallas. Intervenienten ska bära sina rättegångskostnader, eftersom intervenienten inte har yrkat att sökandebolaget ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (första avdelningen)

följande:

1) Talan ogillas.

2) JCDecaux Street Furniture Belgium ska bära sina rättegångskostnader och ersätta de rättegångskostnader som har uppkommit för Europeiska kommissionen.

3) Clear Channel Belgium ska bära sina rättegångskostnader.

Kanninen Jaeger Stancu

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 7 september 2022.

Underskrifter